

โรงพยาบาลวังเจ้า อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก
ระเบียบปฏิบัติ คู่มือการปฏิบัติงาน / วิธีการทำงาน / แนวทางเวชปฏิบัติ

ประเภทเอกสาร	วิธีการทำงาน	
ชื่อเอกสาร	การใส่สายสวนปัสสาวะ	
รหัสเอกสาร	WI-IPD-013	
ส่วนที่เกี่ยวข้อง	IPD	
วันที่ประกาศใช้	1 ตุลาคม 2566	
ผู้จัดทำ	แผนกผู้ป่วยใน	 ..... (นางสาวสมถทัย สীবงษ์) พยาบาลวิชาชีพปฏิบัติการ
ผู้ทบทวน	หัวหน้าหอผู้ป่วยใน	 ..... (นางสาวพรพิมพ์ ชาวทุ่ง) พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ
ผู้อนุมัติ	ผู้อำนวยการโรงพยาบาลวังเจ้า	 ..... (นายพิจารณ์ สารเสวก) ผู้อำนวยการโรงพยาบาลวังเจ้า

ฉบับแก้ไขครั้งที่ 01

จำนวน 5 หน้า

โรงพยาบาลวังเจ้า	หน้า : 1/5
วิธีปฏิบัติ เลขที่ : WI-IPD-013	ฉบับแก้ไขครั้งที่ 01
เรื่อง : การใส่สายสวนปัสสาวะ	วันที่ประกาศใช้ : 1 ตุลาคม 2566
แผนก : หอผู้ป่วยใน	แผนกที่เกี่ยวข้อง : IPD
ผู้จัดทำ : นางสาวสมฤทัย สืบวงษ์	ผู้อนุมัติ : ผู้อำนวยการโรงพยาบาล

1. วัตถุประสงค์

- 1.1. เพื่อเป็นแนวทางในการใส่สายสวนปัสสาวะให้ถูกต้องตามหลักเทคนิคปราศจากเชื้อ
- 1.2. เพื่อให้ผู้ป่วยปลอดภัยจากภาวะแทรกซ้อนจากการคาสายสวนปัสสาวะ เช่น การติดเชื้อระบบทางเดินปัสสาวะ (Catheter associated urinary tract infection) เป็นต้น

2. ขอบเขต

ใช้เป็นแนวทางปฏิบัติงานการทำหัตถการการใส่สายสวนปัสสาวะให้กับผู้ป่วยที่มาใช้บริการที่โรงพยาบาลวังเจ้า

3. คำจำกัดความ

การใส่สายสวนปัสสาวะแบบคาสาย คือ การสอดใส่สายสำหรับสวนปัสสาวะที่ปลอดเชื้อแบบมีลูกโป่งที่ปลายสายผ่านปากช่องท่อปัสสาวะเข้าไปในกระเพาะปัสสาวะ แล้วจะใส่น้ำปราศจากเชื้อเข้าไปทางท่อที่ทำให้ลูกโป่งพองออกมาสายสวนจึงเลื่อนออกมาไม่ได้ ทำให้น้ำปัสสาวะไหลออกมาได้

การใส่สายสวนปัสสาวะแบบสวนทิ้ง คือ การสอดใส่สายสำหรับสวนปัสสาวะที่ปลอดเชื้อผ่านปากช่องท่อปัสสาวะเข้าไปในกระเพาะปัสสาวะ เพื่อทำให้น้ำปัสสาวะไหลออกมาได้ แล้วนำสายออกจากปากช่องท่อปัสสาวะ

4. หน้าที่ความรับผิดชอบ (Responsibilities)

หอผู้ป่วยใน โรงพยาบาลวังเจ้า

5. ขั้นตอนการปฏิบัติหรือระเบียบปฏิบัติ (Procedure)

ขั้นเตรียม

1. ตรวจสอบคำสั่งการรักษาของแพทย์
2. ตรวจสอบชื่อ-สกุลผู้ป่วย ดูป้ายข้อมือ ป้ายท้ายเตียง
3. แจ้งผู้ป่วย แจ้งวัตถุประสงค์และขั้นตอน ให้ผู้ป่วยทราบ
4. ล้างมือก่อนทำหัตถการ
5. เตรียมอุปกรณ์จัดชุดสวนปัสสาวะโดยยึดหลักการและเทคนิคปราศจากเชื้อ

โรงพยาบาลวังเจ้า	หน้า : 2/5
วิธีปฏิบัติ เลขที่ : WI-IPD-013	ฉบับแก้ไขครั้งที่ 01
เรื่อง : การใส่สายสวนปัสสาวะ	วันที่ประกาศใช้ : 1 ตุลาคม 2566
แผนก : หอผู้ป่วยใน	แผนกที่เกี่ยวข้อง : IPD
ผู้จัดทำ : นางสาวสมฤทัย สืบวงษ์	ผู้อนุมัติ : ผู้อำนวยการโรงพยาบาล

ขั้นปฏิบัติการใส่สายสวนปัสสาวะ

1. นำอุปกรณ์มาวางข้างเตียงผู้ป่วยในด้านที่ผู้ทำหัตถการนัด จัดสิ่งแวดล้อมโดยไม่เปิดเผยผู้ป่วย กั้นม่าน คลุมผ้าและถอดผ้าถุงหรือกางเกง
2. จัดท่าให้เหมาะสม (เพศหญิง จัดท่า dorsal recumbent position, เพศชาย จัดท่า dorsal position)
3. จัดวางอุปกรณ์อย่างเหมาะสมโดยจัดเตรียมถุงรองรับน้ำปัสสาวะในตำแหน่งที่สามารถใช้งานได้สะดวก
4. เปิดผ้าคลุมชุดสวนปัสสาวะโดยไม่ปนเปื้อนจากด้านไกลตัวก่อน
5. สวมถุงมือปราศจากเชื้ออย่างถูกต้องหลักการ และเปิดชุดสวนด้านใกล้ตัว
6. จัดเรียงอุปกรณ์ให้พร้อมใช้งาน หล่อลื่นสายสวนปัสสาวะตามหลักการและเทคนิคโดยไม่ปนเปื้อน (ชาย 6 -8 นิ้ว, หญิง 2- 4 นิ้ว) และวางในภาชนะในชุดสวนปัสสาวะ
7. ทำความสะอาดอวัยวะเพศด้วยสำลีชุบน้ำยาทำความสะอาดจากบนลงล่าง และจากด้านไกลตัวมาด้าน ใกล้ตัว โดยไม่เช็ดย้อนกลับ**
8. ใส่สายสวนปัสสาวะอย่างถูกต้องหลักการและเทคนิคโดยไม่ปนเปื้อน ด้วยความนุ่มนวล พร้อมสังเกตลักษณะ สี กลิ่น ปริมาณของปัสสาวะหรือความผิดปกติอื่น ๆ
  - เพศชาย จับ penis ตั้งทำมุม 90 องศากับร่างกาย เพศหญิง เปิด labia minora ทั้ง 2 ข้าง และยกขึ้นเล็กน้อย

ใช้ forceps จับสายสวนปัสสาวะโดยห่างจากปลายสาย 2-3 นิ้ว ให้ผู้ป่วยหายใจเข้าออก ลึกๆ

กรณีแบบสวนทิ้ง

- ใส่สายสวนจนกระทั่งมีปัสสาวะไหลออกมา
- เลื่อนมือข้างที่สัมผัสอวัยวะเพศ โดยใช้หลังมือไปกดบริเวณหัวเหน่าเบาๆ
- รอจนปัสสาวะไหลออกมาให้หมด
- ค่อย ๆ ดึงสายสวนออก

โรงพยาบาลวังเจ้า	หน้า : 3/5
วิธีปฏิบัติ เลขที่ : WI-IPD-013	ฉบับแก้ไขครั้งที่ 01
เรื่อง : การใส่สายสวนปัสสาวะ	วันที่ประกาศใช้ : 1 ตุลาคม 2566
แผนก : หอผู้ป่วยใน	แผนกที่เกี่ยวข้อง : IPD
ผู้จัดทำ : นางสาวสมฤทัย สืบวงษ์	ผู้อนุมัติ : ผู้อำนวยการโรงพยาบาล

- ใช้สำลีเช็ดทำความสะอาดบริเวณอวัยวะสืบพันธุ์ภายนอกหลังใส่สายสวนปัสสาวะ
กรณีแบบสวนคา

- ผู้หญิงใส่สายสวนลึกลงอย่างน้อย 2- 4 นิ้ว ผู้ชายใส่ลึกลง 6-8 นิ้วหรือจนสุดสายสวนปัสสาวะ

- ใส่น้ำกลั่นปราศจากเชื้อเข้าบอลูนตามปริมาณที่กำหนด

- ทดสอบตำแหน่งบอลูนโดยเลื่อนสายสวนออกช้า ๆ

- ต่อสายสวนกับชุดรองรับน้ำปัสสาวะ ด้วยหลักปลอดเชื้อ

ใช้สำลีเช็ดทำความสะอาดบริเวณอวัยวะสืบพันธุ์ภายนอกหลังใส่สายสวนปัสสาวะ

- ยึดตรึงสายสวนปัสสาวะอย่างเหมาะสม ไม่เกิดการดึงรั้ง เพศชายติดบริเวณท้องน้อย หรือหัว เหน่า เพศหญิงติดบริเวณโคนขา หรือหน้าขาด้านใน

- แขนวถุงปัสสาวะต่ำกว่าระดับกระเพาะปัสสาวะ

9. บอกวิธีการปฏิบัติ การดูแลรักษาเมื่อใส่สายสวนปัสสาวะแก่ผู้ป่วยโดยดูแลสายสวนปัสสาวะให้เป็นระบบปิดตลอดเวลา ดูแลไม่ให้สายหักพับงอ การเคลื่อนย้ายต้องให้ถุงรองรับปัสสาวะอยู่ต่ำกว่าระดับกระเพาะปัสสาวะเสมอ การเทปัสสาวะให้ใช้เทคนิคปลอดเชื้อโดยใช้น้ำยาฆ่าเชื้อเช็ดบริเวณรอบปลายเปิดถุงรองรับปัสสาวะก่อนและหลังเทปัสสาวะ เทปัสสาวะจากถุงรองรับปัสสาวะโดยใช้ภาชนะรองรับปัสสาวะแยกกันในผู้ป่วยแต่ละราย
10. เก็บอุปกรณ์ออกจากเตียงผู้ป่วย สวมกางเกง/ผ้าถุง และจัดทำผู้ป่วยให้สุขสบาย
11. ทำความสะอาดอุปกรณ์ เก็บเข้าที่ให้เรียบร้อย
12. ล้างมือหลังปฏิบัติการพยาบาล

โรงพยาบาลวังเจ้า	หน้า : 4/5
วิธีปฏิบัติ เลขที่ : WI-IPD-013	ฉบับแก้ไขครั้งที่ 01
เรื่อง : การใส่สายสวนปัสสาวะ	วันที่ประกาศใช้ : 1 ตุลาคม 2566
แผนก : หอผู้ป่วยใน	แผนกที่เกี่ยวข้อง : IPD
ผู้จัดทำ : นางสาวสมฤทัย สืบวงษ์	ผู้อนุมัติ : ผู้อำนวยการโรงพยาบาล

หมายเหตุ**

เพศหญิง ปฏิบัติดังนี้

- สำลীগ่อนที่ 1 เช็ดบริเวณหัวเหน่า (Mons pubis) โดยการลากสำลีด้านใกล้ตัวไปด้านไกลตัว
- สำลীগ่อนที่ 2 เช็ดบริเวณแคมใหญ่ (Labia majora) ด้านไกลตัว โดยเช็ดจากส่วนบนไปยังส่วนล่างถึงทวารหนัก
- สำลীগ่อนที่ 3 เช็ดบริเวณแคมใหญ่ใกล้ตัว โดยเช็ดจากส่วนบนไปยังส่วนล่างถึงทวารหนัก
หยิบผ้าสีเหลืองมาคลุมอวัยวะสืบพันธุ์ด้วยเทคนิคปลอดเชื้อ หลังจากนั้นใช้นิ้วหัวแม่มือและนิ้วชี้ของมือข้างที่ไม่ถนัดแยกบริเวณแคมเล็ก (Labia minora) ทั้งสองข้างให้แยกออกจากกัน และยกขึ้นเล็กน้อย มืออีกข้างที่ถนัดหยิบสำลীগ่อนที่ 4 ขึ้นมา
- สำลীগ่อนที่ 4 เช็ดบริเวณแคมเล็กด้านไกลตัว โดยเช็ดจากส่วนบนไปยังส่วนล่างถึงทวารหนัก
- สำลীগ่อนที่ 5 เช็ดบริเวณแคมเล็กด้านใกล้ตัว โดยเช็ดจากส่วนบนไปยังส่วนล่างถึงทวารหนัก
- สำลীগ่อนที่ 6 เช็ดบริเวณรอบรูเปิดท่อทางเดินหลอดปัสสาวะ (Urethral orifice) ให้สะอาดแล้วลากลงมาผ่านช่องคลอด
- สำลীগ่อนที่ 7 หรือสำลีที่เหลือง เช็ดทำความสะอาดบริเวณอวัยวะสืบพันธุ์ภายนอกหลังจากใส่สายสวนปัสสาวะเสร็จ

เพศชาย ปฏิบัติดังนี้

- สำลীগ่อนที่ 1 เช็ดจากหัวเหน่า (Mons pubis) โดยการลากสำลีจากด้านใกล้ตัวไปด้านไกลตัว
- สำลীগ่อนที่ 2 เช็ดอัณฑะ (scrotum) ด้านไกลตัวจากบนลงล่างลากลงถึงทวารหนัก
- สำลীগ่อนที่ 3 เช็ดอัณฑะด้านใกล้ตัวจากบนลงล่างลากลงถึงทวารหนัก
- สำลীগ่อนที่ 4 เช็ดบริเวณองคชาติ (Penis) จากโคนสู่ปลาย ผ่านลงไปยังถุงอัณฑะ หยิบผ้าสีเหลืองมาคลุมอวัยวะสืบพันธุ์ ด้วยเทคนิคปลอดเชื้อ ใช้มือข้างที่ไม่ถนัดจับองคชาติตั้งขึ้น กรณีไม่ได้ขลิบหนังหุ้มปลายองคชาติ (Circumcision) ให้รูดหนังหุ้มปลายองคชาติลงมา มืออีกข้างที่ถนัดหยิบสำลীগ่อนที่ 5 ขึ้นมา

โรงพยาบาลวังเจ้า	หน้า : 5/5
วิธีปฏิบัติ เลขที่ : WI-IPD-013	ฉบับแก้ไขครั้งที่ 01
เรื่อง : การใส่สายสวนปัสสาวะ	วันที่ประกาศใช้ : 1 ตุลาคม 2566
แผนก : หอผู้ป่วยใน	แผนกที่เกี่ยวข้อง : IPD
ผู้จัดทำ : นางสาวสมฤทัย สืบวงษ์	ผู้อนุมัติ : ผู้อำนวยการโรงพยาบาล

- สำลีก้อนที่ 5 แล้วเข็ดเป็นวงกลมจากรูเปิดของท่อปัสสาวะและลากวนเป็นวงกลมลงไปยังโคน penis แล้วลากผ่านลงมายังถุงอั้นทะข้างใต้จนถึง perineum
- สำลีก้อนที่ 6 เข็ดรูเปิดของท่อทางเดินปัสสาวะ (Urethral orifice)
- สำลีก้อนที่ 7 หรือสำลีสื่อที่เหลือ เข็ดทำความสะอาดบริเวณอวัยวะสืบพันธุ์ภายนอกหลังจากใส่สายสวนปัสสาวะเสร็จ

6. เอกสารอ้างอิง (Reference Document)

คณะกรรมการป้องกันและควบคุมการติดเชื้อในโรงพยาบาล โรงพยาบาลบ้านคา . แนวทางปฏิบัติเพื่อป้องกันการติดเชื้อระบบทางเดินปัสสาวะ (CAUTI). สืบค้น 21 กันยายน 2566

สาขาวิชาการพยาบาลผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พุทธชินราช. แบบประเมินทักษะการพยาบาลด้านการสวนปัสสาวะ. ปรับปรุง 24 สิงหาคม 65
โรงพยาบาลพญาไท 3. การใส่สายสวนคาปัสสาวะ. สืบค้น 21 กันยายน 2566, จาก

<https://phyathai3hospital.com/home/%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8>